

**Barn- och utbildningsförvaltningen**

Barn- och utbildningskontoret  
Skolchef, Ulrika Hansson  
0589-872 10, 073-765 72 10  
ulrika.hansson@arboga.se

## Organisationsöversyn – framtida skolorganisation

### Sammanfattning

Barn och utbildningsförvaltningen fick i mars i uppdrag att utreda framtida organisation för skolor och förskolor inom nämndens ansvarsområde.

I Arboga kommun finns idag 15 förskolor (varav 14 drivs i kommunal regi), sju grundskolor, en gymnasieskola, svenska för invandrare (SFI) och vuxenutbildning.

Arboga kommun växer och antalet barn, elever och studeranden i nämndens verksamheter fortsätter att öka. Behovet av framtida grundskoleplatser ökar enligt prognos och antalet elever år 2030 beräknas vara runt 1 700. En ökande befolkning ställer krav på ändamålmässiga och moderna lokaler för kommunens olika verksamheter. Kommunens underhållsplaner visar samtidigt att det Kommunstyrelseförvaltningen befintliga fastighetsbeståndet är i ett omfattande underhålls- och renoveringsbehov.

En översyn av organisationen är därför nödvändig för att fastställa att förvaltningen har en för ändamålet effektiv organisation gällande såväl lokaler som personal med budget i balans. Förvaltningen har arbetat med organisationsöversynen under våren 2019 tillsammans med chefer och fackliga företrädare. Samtliga medarbetare har varit delaktiga och lämnat synpunkter på arbetsplatsträffar.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade på sitt sammanträde den 11 september 2019 utredningens förslag 1-3 för grundskolan och 1-2 för förskolan skulle utredas vidare för att ge ett helhetsperspektiv kompletteras med kommungemensamma ställningstaganden vad gäller framtida alternativ lokalanvändning och därmed sammanhängande investeringsbehov. Gymnasie- och vuxenutbildning (inklusive SFI) har i denna utredning inte utretts djupare. Däremot föreslås SFI att minska sina lokalytor och samlokaliseras med annan verksamhet i kommunen. De kommungemensamma ställningstagandena redovisas i bilaga 1.

**Förvaltningens förslag till beslut**

Förvaltningen föreslår nämnden att besluta enligt förslag 1 för förskolan och förslag 3 för grundskolan som ett inriktningsbeslut för skolorganisationen.

## Förskolan förslag 1

Norr	Söder
Norrgården 85 platser	Skogsglantan 175 platser
Västergården 100 platser	Bofinken 30 platser
Ny förskola på norr Hällbacken 100 platser	Ny förskola i Götlunda (alternativt förskola i Götlunda skolas lokaler) 65 platser
Ny förskola 100 platser	Sörgården 85 platser
	Biet 35 platser

## Grundskolan förslag 3

Norr	Söder
Götlunda skola, 1 parallell åk f-6	Brattbergsskolan åk f-3 2 paralleller
Ladubacksskolan 3 paralleller åk f-6 (inklusive elever från Medåkers skolas och Nybyholmsskolans upptagningsområden)	Gäddgårdsskolan åk f-3: 2 paralleller åk 4-6: 5 paralleller
Stureskolan åk 7-9 4 paralleller	Gäddgårdsskolan åk 7-9 5 paralleller
	Grundsärskolan 1-9 (Gäddgårdsskolan)

Fördelar med större enheter inom förskolan:

- **Större enheter bidrar till ett ökat pedagogiskt ledarskap:**  
Med två förskoleområden och färre enheter kan rektorerna arbeta i ett delat ledarskap, där de ansvarar för olika delar i det administrativa arbetet för att vara mer tillgängliga som pedagogiska ledare. De får mer tid att göra observationer i undervisningen och reflektera kring dessa tillsammans med pedagogerna. Det kollegiala lärande, som utgår från den egna undervisningen, lyfter Skolverket fram som den mest framgångsrika vägen för kompetensutveckling och skolutveckling. Pedagogerna fortbildas i de områden som identifierats som utvecklingsområden och får systematiskt feedback på sitt arbete.
- **Stora enheter ökar likvärdigheten:**  
En framgångsfaktor är att utbildningen genomsyras av en samsyn kring uppdraget och tydliga gemensamma mål. En stabil personalgrupp som samarbetar och bedriver kollegialt lärande samt har gemensamma rutiner och normer bidrar till detta, vilket underlättas av stora enheter. Även arbetsmiljön för medarbetare förbättras vid större enheter, exempelvis vid sjukfrånvaro blir det mindre sårbart. Personalen får också större möjligheter till reflektion, rast och paus.
- **Effektivare och flexibla budget:**  
Rektorerna får större möjlighet att använda sin budget på ett mer effektivt sätt, men även mer flexibelt när förskoleenheterna blir större. Rektor kan omfördela resurser och omorganisera samt anställa andra yrkesgrupper vid behov, exempelvis specialpedagog, lättare med en större budget.
- **Större enheter underlättar rekrytering av legitimerade förskollärare:**  
Förutsättningarna för att skapa en god arbetsmiljö, bra heltidstjänster samt kollegialt lärande och samarbete ökar på större enheter. Det bidrar även till att duktiga förskollärare stannar kvar i kommunen, vilket bidrar till höjd kvalitet i utbildningen och ökad trygghet för barnen.
- **Stor eller liten enhet utifrån barns lärande och trygghet:**  
I skolverkets allmänna råd om måluppfyllelse i förskolan står att om riktmärken för antal barn i en barngrupp, inte storlek på förskolan. Riktmärket för antal barn i en barngrupp rekommenderas till 6-12 barn för barn i åldern 1-3 år, respektive 9-

15 för barn i åldern 4-5 år. Det kan både vara fler och färre barn i en grupp beroende på de kvalitetsfaktorer som forskning visar på. Kvalitetsfaktorerna som påverkar vad som kan vara en lämplig storlek på gruppen är personalens kompetens och utbildning, personaltäthet relaterat till antal barn, barngruppernas sammansättning samt den fysiska miljön.

- **Större enheter minskar antalet vikarietimmor**  
Utifrån vikariestatistiken för 2018 ser vi att vikarietimmor per anställd är lägst på Sörgården och Norrgården. I statistiken kan man se att två av de små förskolorna har låga vikariesiffror vilket beror på att de under året haft extra personal anställd istället för att ta in vikarier. Stora enheter har lättare samordna ordinarie personal vid frånvaro. Det blir tryggare för barnen vid frånvaro att möta redan känd personal från förskolan.

Fördelar med större enheter inom grundskolan:

- **Ökar likvärdigheten med färre och större enheter:**  
Den blir en bättre integration och likvärdighet för kommunens elever. Likvärdighet gällande klasstorlek, lärartäthet, elevhälsa och tillgång till specialkompetens ökar möjligheten att interagera med andra elever
- **Större skolenheter, ger en samlad kompetens och ökar kollegialt lärande:**  
Lärarnas kompetenser är den viktigaste kvalitetsfaktorn för barns lärande, vilket innebär att lärares fortbildning är viktigt. Det handlar om att utveckla lärares ämneskunskaper och läroplanskunskaper, liksom pedagogiska och ämnesdidaktiska kunskaper. Detta kan ske vid så väl organiserade som spontana kollegiala möten på en skola.
- **Förbättrar möjligheterna att verkställa beslutet om ämneslärarsystem på skolorna:**  
Ämneslärarsystem innebär att eleverna möter flera lärare under en och samma dag, som har behörig i alla de ämnen den undervisar i och får en högre kvalitet på sin undervisning. Läraren har mer tid att lägga på planeringen eftersom läraren använder i stort sätt samma planering i parallellklassen. Optimalt är om till ex en svensk-och samhällsorienterad lärare och en matematik- och

naturkunskapsorienterad lärare jobbar i par och delar på två klasser i samma årskurs. För detta krävs att skolan har minst två paralleller. Erfarenhet visar att ämneslärarsystem förbättrar lärarnas arbetssituation (minskar stressen) och ökar elevernas måluppfyllelse och får fler elever att nå de högre målen eller betygen A-B.

- **Elevhälsoteams kompetens och effektivitet ökar vid större skolenheter:**

Idag har inte alla rektorer kontinuerlig tillgång till kurator, skolpsykolog, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare eller specialpedagog i sina elevhälsoteam på skolorna. Om skolenheterna blir större så ökar möjligheten att elevhälsoteamen alltid kan bestå av rektor, kurator, skolpsykolog, skolsköterska, specialpedagog och studie- och yrkesvägledare. Med ett utökat elevhälsoteam så förbättras det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet kring varje elev. Arbetet blir smidigare, snabbare och effektivare, när samtliga yrkesgrupper är representerade i elevhälsoteamet och ses varje vecka. Det blir även effektivare arbete genom att dessa yrkesgrupper inte behöver tjänstgöra på många skolor, främst så minskas restid vilket ger varje yrkesgrupp mer tid till att vara delaktig i skolans verksamhet man tjänstgör vid. Önskvärt är att varje kurator, skolsköterska och studie- och yrkesvägledare kan begränsa sin tjänstgöring till max två skolor.

- **Effektivare och flexibla budget:**

Rektor får större möjligheter att använda sin budget på ett mer effektivare men även flexibla sätt när skolenheten är större. Rektor kan fördela om resurser där behoven finns ett visst år, samt effektivisera vissa tjänster som tidigare krävde två anställda eftersom det låg på två skolenheter (fritidshempersonal och resurspersoner). Rektor kan omorganisera lättare med en större budget och anställa andra yrkeskategorier till skolan; beteendevetare, heltidsmentor, lärarassistenter, ungdomscoacher

- **Röd tråd i det pedagogiska ledarskapet och systematiskt kvalitetsarbete:**

Två F-9 spår, Norr och Söder. Övergångar och överlämningar mellan skolor/stadier underlättas. Det systematiska kvalitetsarbetet

(SKA) är lättare att säkerställa och följa upp med färre skolenheter; tex måluppfyllelsen.

- **Underlättar rekrytering av legitimerade lärare:**

Förutsättningarna att skapa en god arbetsmiljö ökar, det blir lättare att skapa bra tjänster (heltid på en skola) och att skapa samarbeten med kolleger, vilket även bidrar till att duktiga lärare stannar kvar och eleverna slipper lärarbyten, vilket påverkar resultat och kvalitet på skolan.

### **Kommungemensamma ställningstaganden med anledning av de olika alternativen vid omorganisation av skolan samt förskolan.**

Alternativen visar att vissa lokaler blir tomställda, det finns möjlighet att lämna externa lokaler för att fylla tomställda lokaler.

#### Förskolan förslag 1

Verksamhet upphör	Utbyggnad/Nybyggnad	Verksamhet flyttar in	Kommentar
	Ett ben på Hällbacken byggs till förskola		100 platser
	Ny förskola på norr		Nybyggnad utöver Hällbacken 100 platser
Myran			
Ärlan			Extern
Bullerbyn			Extern
Engelbrekt			Byggnaden som förskolan finns i temporärt kan försäljas. Stora byggnaden kan inrymma verksamheter som framöver kommer att behöva nya kontorslokaler.
Solrosen			Kan hyras ut till befintligt föräldrakooperativ som letar lokal.
Junibacken			Återställs som lägenhet och säljs

## Skolan förslag 3

Verksamhet upphör	Utbyggnad	Verksamhet flyttar in	Kommentar
	Ladubacksskolan		Nybyggnad
Nybyholmsskolan		Socialtjänsten har utspridda verksamheter i externa lokaler som kan samordnas i lokalerna.	
Medåker		Säljs	